

ELŐFIZETÉSI ÁRA:

EGÉSZ ÉVRE
FÉL ÉVRE16.— K
8.— KNEGYED ÉVRE
EGYES SZÁM4.— K
—60 K

FŐSZERKESZTŐ:

DR. BISCHITZ BÉLA
ÜGYVÉD.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:

BUDAPEST, V. KER., SAS-UTCA 20. SZÁM.
TELEFON 108-00.

HIRDETÉSEK mm. SZÁMITÁSSAL DIJSZABÁS SZERINT

Az Országos Magyar Bányászati és Kohászati Egyesület közgyűlése.

Az O. M. B. és K. egyesület folyó évi közgyűlését Budapesten tartja meg. Szeptember hó 20-án az igazgató-tanács és választmány ülészik, este pedig az ismerkedési estély lesz.

Az ünnepélyes közgyűlést a *Magyar Tudományok Akadémia* heti üléstermében tartja f. hó 21-én s e gyűlést jellemzi az, hogy program szerint 9 órától délután két óráig fog tartani, amikor is kezdetét veszi a diszebed.

Szeptember 22-ére négy különböző kirándulás van ígérve, amelyek közül mindenesetre a legérdekesebb a várhegyi jó öreg alagut víztelenítési munkálatainak megtekintése. Ezek a munkálatok már pár éve tartanak és dicséretére válik a magyar bányász technikusoknak, hogy a vízlevezető tárok hajtása magyar szakemberek terve szerint történik s annak vezetését egy magyar, selmeci főiskolát végzett bányamezőmérnök végzi.

Ez ugyan rendes dolog volna más helyen, de nálunk ezt külön ki kell emelni, mert a magyar bányász szakembereinket éppen az *illetékes körök* szokták minduntalan a sokkal csekélyebb tudásu idegnekneél kevesebbre becsülni.

Ez az a hagyományos *morbus Hungaricus montanus*.

Az O. M. B. és K. egyesület bányász és kohász szakférfiainknak egyesülete, amelynek minden ténykedése ebből a szempontból is kiváló figyelmet érdemel. Mi éppen ezért ez elé a közgyűlés elé is a legnagyobb érdeklődéssel tekintettünk.

A magyar bányászatnak számtalan vitás kérdése vár nyilvános megvitatásra, maguknak a bányász technikusoknak, bányahatósági és egyéb tisztviselőknek annyi mindenféle mondanivalójuk, hogy ne mondjuk sérelmük van, amelyeket itt kellene nyilvánosságra hozni és komolyan megvitatni az ország fővárosában, hogy a nagyközönség is melegebben érdeklődjék a mi bányászatunk bajai és sikertelenségének igaz okai iránt. Hogy az illetékesek is többféle megvilágításban láthatnák azokat a dolgokat, amelyeket csak a

hivatalos bürokratizmus prizmáján keresztül láthatnak meg a mai viszonyok mellett.

Ne méltóztassék bennünket félreérteni. Mi nem akarjuk mindenáron való gáncsokodással megzavarni az ünnepi összejövetelt, hiszen mi vagyunk azok, akik igazán együtt örülünk és sirunk bányászatunkkal akkor is, amikor ez az öröm és sirás talán a *magasabb polcon levők egynémelyikének* nem is a legkellemebb. Mi exponáljuk magunkat bányászatunk kis és nagy érdekeiért akkor is, amikor azok mind hallgatnak, akiknek elsősorban lenne kötelességük előttünk küzdeni.

Mi szeretjük és tiszteljük az O. M. B. és K. egyesületet és legfőbb törekvésünk az, hogy ez az egyesület virágozzék és tekintélyt, közbecsülést vivjon ki magának széles e hazában.

Azt szeretnők, hogy ennek az egyesületnek a gyűlései országos eseményeknek volnának tekinthetők és ne redukálódnának a napilapok tizsoros hireinek nivójára.

Mi nem szeretnők azt, hogy az egyesület egy lármázó, nyeglén és haszontalanul kritizáló összejövetel lenne, de igenis örömmel látnók azt, hogy az egyesület közgyűlése fokusa lenne azoknak a szakembereinknek, akik hazánk bányászatát és kohászatát a hozzá fűződő nagy gazdasági érdekeket emelkedett nézőpontból és széles látószög alatt nézik.

Mi szeretnők azt, hogy az egyesület közgyűlésén ne csak a szoborbizottság jelentése s az egyesület csipp-csapp ügyei kerülnének szóba; ne csak a könyvtár állapotát tárnák fel, hanem okos és jóakaratu kritikával feltárnák mindazokat a bajokat, amikben magán és állami bányászatunk szenved.

Nem azt értjük ezalatt, hogy belső üzemi ügyeket piszkáljanak, hanem a nagy bajok és égető kérdések objektív birálatát, irányítást azok enyhítésére és megoldására.

Meg lehetne talán vitatni a gáz-kérdést, amelyből teljesen kitudták az egyesületet. Meg kellene kérdezni, hogyan állunk a sóbányászattal, a szénnel, a vassal? Lesz-e valami a bányatörvényből és a bányászati közgazgatás rendezéséből? Mi van a petróleummal, stb. . . ? Ezek azok a kérdések, amelyekben a

bányászati egyesületnek fel kellene lépni a maga súlyával.

Mi azt szeretnők, hogy az egyesület ne ott valahol az elevátor körül huzódna meg az ismeretlenség és csöndes részvéttelenség homályában, hanem itt valahol a belvárosban, vagy a város valamelyik nagy fejlődést ígérő pontjain ékeskednék egy modern palota, amely a homlokán ragyogó arany betűkkel szerezne közmegebecsülést a magyar bányász és kohász mérnöki karnak.

Miért nem lehetne e palota építésének propagandáját egy kicsit a tespedésből felrázni egy ilyen közgyűlés alkalmával?

Itt kellene szárnyára eresztetni a szót, hogy az egyesület palotát akar. Otthont, amelyre szükség van, mint a templomokra, ahonnan egészségesebb, frissebb szellem fog kiáradni egész bányászati és kohászati életünkre s amelynek felépítéséhez le kell rónia az adóját mindenkinek, akinek csak a magyar bányászathoz egy szemernyi köze van. Amelyhez nem kunyorálni, hanem követelni van joga az egyesületnek az államtól éppen úgy, mint magánosoktól. A házépítési alap növelésére irányuló akciót ki kellene vinni a nyilvánosság elé, mert ha a gyűjtést pusztán a tagok körében folytatják, úgy beláthatatlan időn belül nem lesz az egyesület házából semmi sem.

A sikertelenségnek oka az, hogy nem akad az egyesület tagjai közül egy tekintélyes egyén, aki egész lelkével belefeküdne a házépítés ügyébe. Azok sajnos, akikben meg van az iránytadó képesség, lassanként visszahúzódnak az egyesület vezetésétől, így aztán az egyesületnek nincsenek olyan emberei, akik *ildomosan, de erélyesen* tudnák képviselni az egyesület és a bányászat fontos érdekeit.

Hiba, hogy az egyesület vezetésében kellő számmal nem engednek tért az ifjabb nemzedéknek, amely új irányokat, szellemi felfrissülést hordoz a lelke alatt. Az egyesület ilyen módon aztán lassanként elerőtlenedik, közömbössé válik mindenki iránta, fent és lent tekintélyét veszti egyaránt.

Mindezeket a bajokat olyan egyszerűen lehetne segíteni!

Olyan könnyen bele lehetne vinni a megújítást az egyesület életébe! Csak egy kis mozgás, csak egy kis jóakarattal kellene

Amint említettük, szeretnők volna látni mindazokat a nagy kérdéseket is a közgyűlés tárgysorozatában, amelyek szerintünk elsősorban oda tartoznak,

amelyekben az egyesületnek hallatnia kellene a szavát. De ha már ezt nem is találjuk meg benne, ez nem zárja ki, hogy a gyűlés a viszonyokhoz képest eredményes munkát ne végezzen.

Reméljük, hogy az ország minden részéből egybesereglett szakembereink közül egyiknek-másiknak lesz valamelyes megszívlelendő, egészséges indítványa is és hogy ez az összejövetel is emelni fogja bányász és kohász szakembereink között azt a hagyományos összetartást, amely az utóbbi időben már-már bomladozni kezd.

Mi a legőszintébb, legbelsőbb *isten hozottal* üdvözljük fővárosunkban az egyesület gyűlésére felsereglett bányász és kohász szakembereinket!

Magyarország pénzügyminiszterei.

— Az állami szénbányászat szempontjából. —

Dr Wekerle Sándor, dr Lukács László, dr Teleszky János
Magyarország pénzügyminiszterei.

„A *Bánya*” című szaklap keletkezés óta állandóan és teljes odaadással a magyar bányászat és kohászat szolgálatában áll. És ha ezen szaklap nem is részesült kellő erkölcsi és anyagi támogatásban, mint ahogy a politikai céllal működő lapokat sohase mulasztották el részesíteni, mégis mindenkor becsületesen és rëndületlenül az igazságnak és csakis az igazságnak szolgálatában állott és az igazságot minden rendelkezésére álló eszközzel és egész erejével támogatja, tekintet nélkül az érdekeit személyekre és felmerült különböző jogosulatlan magánérdekekre nézve, csakis a köznek szánt érdekeiből indulván ki. Az alábbi cikkben igyekezni fogunk — mint azt már 4 év óta (tehát az állami szénbányászat kezdete óta) állandóan tesszük, az állami szénbányászat sorsát, a tényeket rekapitulálva, ecsetelni. Alaposság szempontjából kénytelenek vagyunk az egész anyagot keletkezésétől a mai napig, a három egymásután következő magyar pénzügyminiszternek az állami szénbányászat körül tanúsított tevékenységét, de mégis rövidre fogva és nagy vonásokban idevetíteni.

* * *

Dr Wekerle Sándor.

Amilyen hatalmas dr Wekerle Sándor fizikuma, szakasztott oly nagy lelki ereje is, különösen azonban ép és ragyogó szellemi képessége. Az összes szellemi képességei közül legjobban kidomborodik benne az „alkotó” szellem, mely egész élete folyamán állandóan szebbnél-szebb terveket produkált, amely tervek országunk fejlődéséhez, haladásához és felvirágozásához minden tekintetben hozzájárultak, de sőt szükségesekek is voltak. Mindenkor azt az elvet

THEODOLITOK

nivellálók, felállító készülékek,
tájolók, mintaszerű, precíziós
kivitelben mint különlegesség
gyártása.

(923/41)

MAX HILDEBRAND

azelőtt August Lingke & Co.

FREIBERG, Sachsen 47

— Alapított 1791. —

Magyarországi képviselő:

CONRAD ÉS TÁRSA Budapest,
VI. kerület, Teréz-körut 15. szám.

tartotta szem előtt, hogy Magyarországnak mindenkorai kormánya köteles gondoskodni arról, hogy az ország népe elsősorban kulturális tekintetben, a mai kornak megfelelően, haladjon és hogy az a nép meg is legyen elégedve, vagyis, hogy annak jóléte Magyarország mindenkorai kormánya által előmozdítottassék. És ez az elv gyakorlati életbe ültetése — lehet-e tagadni? — egy oly kevésbé független országban, mint a miénk, valóságos áldásszámba megy.

Wekerle Sándor többször volt Magyarország pénzügyminisztere, legutolsó időben az 1905—1909. év végéig. Ezen idő alatt Magyarország jólétét, Magyarország iparának támogatásával akarta emelni, mivel azonban az ipart direkt pénzüsszegekkel, pénzhány miatt támogatnia nem lehetett és mivel az ország felesleges pénzüsszegekkel egyáltalán nem rendelkezik, tökében szegény országunknak az állami szénbányászat létesítésével is akart némileg hasznára lenni. Az állami szénbányászat birtokában levő szénterületek megszerzését, melyek akkor még kaphatók voltak, ő maga szerezte meg és e szerzésben ügyelt arra, hogy az ország azon déli határait, hol többnyire nemzetiségi laknak, kenyérhez juttassa és hogy azokat a helyesírányu magyar állameszmével kibékítse, lévén alapigazság, hogy nemzetiségű vidéket csak hatalmas indirekt anyagi támogatással lehet azt az állameszmének megnyerni.

A petrozsényi, bozovicsi, vrdniki és komlói szénterületek megvétele egyáltalán teljesen átgondolt és megfontolt terv volt, melynek céltudatos keresztülvitele mostan Magyarország déli határain négy hatalmas vár gyanánt, mint magyar centrumok védik az ország határait. Petrozsény, Bozovics, Vrdnik és Komló ma a pénzforgalom révén és a pénzforgalom létrehozta kereset folytán valóságos központok és az ott működő magyar tisztikar, a magyar állameszme szolgálatában, mint hazafiak, kulturális tekintetben is hasznos szolgálatot teljesítenek. A szénterületek megvételét utólagosan kritizálni és azt a nagy embert, aki ennek az eszmének élt, emiatt ferde világitásba hozni, — kimondjuk határozottan — bűn és vétek volna.

A szükséges beruházásokat mindenkor személyesen tanulmányozta Wekerle, az alapgondolatokat nagyrészen ő adta hozzá. Ő maga sok irányu elfoglaltsága mellett, ha kellett, kiszállott a helyszínére is* és így alapos felülvizsgálat után több szakértő embernek éles megítélőképességgel való meghallgatása mellett, bírálta meg mindent páratlan elfogultansággal és engedélyezte a szükséges és megfontolva tervezett összes beruházásokat. Minden egyes általa engedélyezett beruházást nem a jelen pillanatnak szükségletéhez képest engedélyezte, hanem mindenkor a távoli jövőt tartotta szem előtt. Ez volt tulajdonképpen amaz ok, amely félreértésekre adott okot és amelyre támaszkodva dr Wekerle ellenségei úgy az országon belül, mint a külföld előtt és — nincs kizárva — öfelsége előtt is, ferde világitásba akarták őt és művét hozni, sőt megpróbálták azt is, hogy a szénterületek vételéből és az engedélyezett beruházások alapján őt az ország előtt, mint „*pénzpocsékoló pénzügyminisztert*“ állítsák oda. Igyekeztek ezáltal becsületének és jellemének ártani és nagy-stílu alkotó erejét a történelem részére nevetségességig kicsinyíteni.

Pedig szigorú bírálattal tanulmányozta dr Wekerle a szénterületek megszerzését és szigorúan

vizsgálta felül az összes beruházásokat, a hivatalok szervezését, az üzemvezetést, a tisztviselők és altisztek működését. Bámulatra méltó előszeretettel foglalkozott a munkások sorsával, a munkások munkaeredményeivel és az ezek után járó kereséttel. Szóval dr Wekerle az állami szénbányászatnak nemcsak megteremtője, hanem — *lelküismeretes gondozója is volt*. Ha őszinték akarunk lenni, be kell vallanunk azt is, hogy ő 1908-ban és 1909-ben mindent elkövetett, hogy egy erős és hatalmas állami szénakciót teremtsen. *És hogyha még két évig pénzügyminiszter maradt volna, azaz 1910—1911-ben tovább vezethette volna az állami szénbányászatot, akkor országunk ma már teljesen kifogástalanul működő állami szénbányászattal rendelkezne.*

Ennyit kívántunk Wekerle működéséről nagyon röviden előadni.

Dr Lukács László.

Dr Lukács László fizikumát kritizálni nem akarjuk, mert ez a természet dolga. Fizikumában elrejtett lelkierejét másképp kritizálják az ő barátjai, egészen másképpen kritizálják az ellenségei. Szerencsétlenségére kritizálta működését a Dész—Lukács-pörben már a bíróság is. Éppen azért át akarunk gyorsan térni a tényekre. Ezek közül is csak azokra, melyek tisztán az állami szénbányászatra vonatkoznak.

Dr Wekerle Sándort, mint a koalíciós kormány elnökét, 1907-től kezdve egészen 1909. év végéig a napisajtó az állami szénbányászat kreálása miatt állandóan alterált. Ugy magyarították a sajtó magatartását akkoriban, hogy azon cikkek, melyek pedig nem valóságot közöltek, talán a magyarországi szénbányavállalatoktól származnak, melyek állami szénbányászat kreálásában hatalmas konkurrenset sejtettek. Mindezek a feltevések megsemmisültek, midőn Habár Mihály az ujságokban megjelent cikkeket összefoglalva, röpiratban nyilvánosságra hozta. Ettől a perctől mindenki tisztában volt, hogy a Habár Mihály-féle röpirat politikai célzattal bír és hogy más célja nem lehet, mint a koalíciós kormány elnökét, dr Wekerle Sándort fenn és lenn meggyanúsítani és becsületét — ha csak lehet — aláásni. Wekerle megindította a pert Habár Mihály ellen és 1910. év elején azt fényesen meg is nyerte és egész becsülete az ország előtt régi érintetlenségében újból kidomborodott. Még fényesebb elégtételt nyert dr Wekerle akkor, midőn Habár Mihály 1913-ban július hó végével egy nyílt levélben dr Wekerle Sándortól nagy tévedéséért sua sponte bocsánatot kért. Ez már csakugyan a legszebb elégtétel, mert hiszen nagysokára post judicem történt a megkövetés a jogerőssé vált ítélet után. Tehát nem a bíróságnak eljárása folytán, hanem lelkifurdalásai alapján mintegy kényszerítve érezte magát Habár Mihály egy *comme il faut* férfit és tisztos ujságíró dr Wekerlétől, a nagy embertől bocsánatot kérni. Ezt is azért hozzuk fel, mert ezzel a dr Lukács László, volt pénzügyminiszternek politikai támadásai is, melyekkel annak idején a Házban dr Wekerle ellen fölépített örökre megsemmisültek.

Dr Lukács László, mint pénzügyminiszter, nemcsak politikai okokból támadta Wekerlét az állami szénbányászat kreálása végett. Midőn 1910. év január havában mint pénzügyminiszter hivatalba lépett, kezdte az állami szénbányászatot teljesen negligálni. Az ott működő személyzetet maga elé se bocsátotta, a Wekerle ismert széntörvénye alapján engedélyezett beruházási összegeket *nem* folyósította, a szénbányászatnál működő személyzetet még erköl-

* Miat most ezt Teleszky tette (a Szcrk.)

csileg se támogatta, sőt annak vezetőjét egyenesen üldözőbe vette. A szénbányahivatalok hivatalos előterjesztéseit mellőzte, úgy hogy volt olyan idő is, midőn 120 elintézetlen szénügyirat feküdt előtte, melyeket azután kisebb kifogások miatt elintézetlenül visszautasított. Az ő működése tehát az állami szénbányászat körül 1910 elejétől 1912 május hó végéig nemcsak negatív, hanem — nem volt jóakaratu. Tán nem igaz? Mit is válaszolt 1911 december 16-án Mezőssy Béla ellenzéki képviselő interpellációjára:

1. Az állami szénbányaterületek — rosszak, a szén minősége — rossz. (Melyik üzletember ismeri be így saját portékája rosszát, még ha igaz is, hogy rossz? . . . Magyarország pénzügyminisztere ez a jó üzletember.)

2. Dr Wekerle alatt beruházásokra keveset irányoztak elő.

3. A beruházások részben rosszak, jobbakal kell pótolni és

4. a beruházások egy része rossz, egészen fel kell hagyni.

5. Ő ugyan az állami szénbányászatot „*még nem ismeri*”, (de azért tudja, hogy rossz, lásd fentebb 1. alatt) de két alternatívával foglalkozik: 1-ször: vagy állami kezelésben fogja megtartani az állami szénbányákat, vagy pedig más által fogja kezelteni. . .

Es éppen ezen utolsó mondatában árulja el dr Lukács László, hogy tulajdonképpen mért cselekedett így az állami szénbányászattal, mert a bányákat más kézre akarja juttatni. Hogy ezen terve háborítatlanul sikerülhessen, eltávolította az állami szénbányák vezetőjét. Ez a hír közvéteződött úgy a belföldi, de különösen a külföldi tőzsdéken, miáltal ama vállalatnak, melyről hirtelt, hogy kezébe fog jutni az állami bányászat, részvényei nem is hosszú idő alatt összértékben, tőzsdéérték fejében cca 120 millió koronával emelkedtek. Emiatt támadták meg Lukácsot nemcsak a parlamentben nyilvánosan, hanem több mint 45, részben belföldi, részben külföldi szak- és napilapban. S voltak helyek, ahol felhangzott az is, hogy Lukácsnak azon vállalattal volt erős részvényesi jogviszonya is.

Ha még egyszer rápillantunk Lukács Lászlónak az állami szénbányászat körül kifejtett működésére, látjuk, hogy részben politikai, részben azonban magánokoknál fogva az állami szénbányászatot nemcsak hogy nem támogatta, hanem hátráltatta és üldözte és így az államnak milliókra menő károkat kellett okoznia, mert a megkezdett munkákat félbeszakította, a beruházásokat nem engedélyezte, a bányákat, a tisztai, az altisztai és munkásszemélyzetet nem használta ki és így tudatosan, számokban kifejezhető károkat okozott. Lukács Lászlónak az állami szénbányászat körüli hibái a közvéleményben ezzel lerögzítvék.

Dr Teleszky János.

Dr Teleszky János legifjabbik korától kezdve tehetsége és szorgalma által jutott előre s minden állampolgár szimpátiáját képes volt ezzel megnyerni. A pénzügyminisztérium legszorgalmasabb tisztviselője volt és egész fiatal korában a pénzügyminisztérium legnehezebb osztályát, a budget osztályt vezette. Reggeltől estig hivatalában dolgozott és lakásán folytatta felelősségteljes munkáját, sokszor a késő hajnali órákig. Ezen terhes munka mellett testiereje persze némileg gyengült és kénytelen magát akaratlanul is terhesebb munkáktól ezentul távollattani.

Ő az állami szénbányászattal se Wekerle, se

Lukács alatt nem foglalkozott. Midőn 1912 májusban pénzügyminiszter lett, sokkal fontosabb dolgai voltak, úgy, hogy nem volt képes az állami szénbányászatnak a szükséges időt szentelni. Most azonban az utóbbi időben kezébe vette ezt az ügyet is és előreláthatóan ezt a bányászati üzemágát is kellő fokra fogja emelni. Hogy azonban a dolgokat tisztán lássa, szükségesnek találta először a Wekerle alatt történt dolgokat tanulmányozni és szükségesnek találhatta külön Lukácsnak intézkedéseit az állami szénbányászatra vonatkozólag megismerni. Mult héten ki is szállott a helyszínére, a Zsilvölgybe, ahol az állami szénbányászat legnagyobb kerülete fekszik, az ottan létesített bányarészeket személyes tanulmánya és személyes tapasztalatai alapján megvizsgálta. Itt természetesen (és másutt is) mindenki kíváncsi volt, milyen megjegyzéseket fog tenni a pénzügyminiszter és az őt kísérő államtitkár, Madarassy Gábor.

A pénzügyminiszter megtekintette Petrozsényban a hivatalokat, a Deák-telepet, a higiéniai berendezéseket és az élelmiszerek kezelését, valamint az anyagszerek beszerzését. Azután megtekintette Petrozsényban a központi szénosztályozót, továbbá a központi villamostelepet, a sodronypályát, a petrozsény-csímpei gőzmozdonypályát, a csímpei, zsici és lónyai munkástelepet és az ugyanezen kerületekben fekvő szénbányákat, azonkívül a legnagyobb munkástelepet: a Wekerle-telepet is. Megtekintette továbbá még a legujabb aknamélyítéseket és — a bejárás végén kijelentette az egész tisztikar előtt, hogy az összes létesítményekkel teljesen meg van elégedve és reméli, hogy ezen berendezések a kifizetett céloknak meg is fognak felelni. Kifejezte továbbá meglegedését az állami szénbányászat egész ügymenete fölött is.

Mivel ezen összes berendezéseket már Wekerle alatt tervezték és többnyire Wekerle alatt keresztül is vitték, ezáltal tehát Wekerlének az összes beruházási tervét és létesítményeit jóknak ismerte el és Lukácsnak megjegyzései persze önként alaptalanokká devalválódtak. Négy évi támadás után végre-valahára találkozott egy igazságos ember, aki Wekerle terveit, intencióit objektív szemlélet után objektíve ítélte meg.

* * *

Ha a fentiek után a mi véleményünket is nyilvánítani akarjuk, a következőket konstatálhatjuk: a három pénzügyminiszternek kötelessége lett volna egy az állam által létesített és őfelsége a király által jóváhagyott állami üzemet nemcsak támogatni, hanem az udvar, a hadsereg, az állam és az adófizető polgárok javára előnyösen kihasználni. Ez nem történt meg, sőt az állam Wekerle fávózása óta állandóan nagy veszteséget volt kénytelen kimutatni a művek hanyagoltatása révén egyrészt, másrészt pedig, mert szénbányamű igazán nem produkálhat mindjárt hasznót. Szomorú valóság az, hogy egy vezetőférfi csak személyi oknál fogva az ország vagyonát helytelenül használja ki. Végül pedig konstatálnunk kell azt is, hogy nálunk évek kellene, hogy egy nagy embernek a megtámadott becsületét mégis végre-valahára tisztára lehessen mosni.

Ez alkalommal pedig illik gratulálni dr Teleszky János pénzügyminiszternek, hogy az ő igazságos fel-fogása alapján, minden befolyástól menten, igazságos ítéletet tudott hozni.

* * *

A napilapok egyébként következőképen emlékeztek meg a miniszter petrozsényi utjáról:

Teleszky a zsilvölgyi beruházásokról Teleszky pénzügyminiszter Madarassy államtitkár kíséretében

lent járván Erdélyben, a földgázterületek, valamint az árvíz által a marosújvári sóbányákban okozott károk megszemlélése után tudvalevően az állami sóbányákat is tanulmány tárgyává tette. A pénzügyminiszter különösen a Zsilvölgyben a koalíciós kormány által eszközölt beruházásokat tanulmányozta, amelyek felett Lukács László miniszterelnöksége idején éles kritikát gyakorolt a parlamentben. Tuleszky most a legnagyobb elismeréssel nyilatkozott lent a beruházások felől és elismerte, hogy Wekerle a zsilvölgyi beruházásokkal az ország érdekében álló oly győztes munkát teljesített, amelyre okvetlen szükség volt és amely már a közel jövőben a beruházott tőke busás jövedelmét fogja meghozni.

A bányaurjog fogalma alá nem eső bányai- ipar tárgyát nem képező ásványtelepek kiaknázásának, kizsedésének és kihasználásának a földtulajdonos részéről más személy javára történt átengedése telek- könyvi bekebelezés által biztosítható-e?

Irta: *Osváth Imre* kir. táblabíró.

Bár az 1886. XXIX. t.-c. 76. §. 3-ik pontja alapján kiadott 2819/1888. sz. I. M. r. d. o. l. e. t csakis a földtulajdonos illető — általa másra átruházott kőszénkutatói, kőszénbányanyitási és kőszénkiaknázási jogot, nyilvánítja telekkönyvi bekebelezés által biztosíthatónak, mégis lehetségesnek tartom, hogy a bányaurjog fogalma alá nem eső egyéb ásványtelepek, mint aminők a kőzetek, (márvány, mész, trachit, granit stb.), agyagok: (kaolin, festék és tűzálló agyag)* homok, quarc-homok, turfa stb. lefejtésének, kiaknázásának és kihasználásának a földtulajdonos részéről történt átengedése is telekkönyvi bekebelezés által biztosítható. Azonban eme telepek lefejtésének, kiaknázásának és kihasználásának a földtulajdonos részéről átengedett joga eltérőleg a kőszénkutatói, kőszénanyitási és kőszénkiaknázási jog biztosítására vonatkozólag megállapított szabályoktól csak mint szolgalmat bekebelezhető be, a telekkönyv vagy telekkönyvi betét C lapján. Nyilvánvaló, hogy a szolgalmat bekebelezésének az az előfeltétele, hogy a földtulajdonos a vállalkozóval kötött szerződésben a kőfejtés, kőbányaművelés, agyagkiaknázás és kihasználás szolgálmi jogának a vállalkozó javára történt átengedését nyilvánítsa s a szolgalmat időtartamát meghatározza és a telekkönyvi bekebelezésre vonatkozólag engedélyt adjon.

Nyilvánvaló, hogy az 1886. XXIX. t.-c. 76. §. 3-ik pontja alapján kiadott 2819/1888. sz. I. M. r. d. o. l. e. t, a fenn nem tartott ásványok közül a kőszénnek, illetőleg a kőszéntelepek tulajdonosainak feltehetően fontos előnyököt nyújtott, mert midőn a földtulajdonos által másra átruházott kőszénkutatói, kőszénbányanyitási és kőszénkiaknázási jogot telekkönyvi bekebelezés által biztosíthatónak nyilvánította, ezzel kijelentette azt is, hogy *kőszéntelepek az azt felelő földbirtoktól külön is elidegeníthetők.*

Sínylődő hazai iparunk érdekében sajnálatosnak tartható, hogy kőszénen kívül más egyéb fenn nem tartott ásványokra nézve, melyek például a márvány, mész, granit, trachit, bazalt, kaolin, festék és tűzálló agyagok, quarc-homok, turfa stb. — melyek szinte óriási vagyoneértéket képviselnek — a földbirtoktól külön történhető elidegenítés lehetősége még mindig ki van zárva és hogy ezekre vonatkozólag a földtulajdonos az őt illető kiaknázási és kihasználási jogosultságot csak időlegesen ruházhatja át.

A szolgálmi jog alakjában való időleges átruházásnak az a hátránya, hogy a vállalkozó nem bátorodik rövid érvényű jogosultságába, más szóval a bérletbe nagyobb tőkét elhelyezni, mert azt tartja, hogy ily körülmények közt nagyobb szabású befektetést nem

tohet, miután kétségtelen, hogy a költségesebb ipari befektetés csak úgy fizeti ki magát, ha a létesített ipar nem egy-két évre, hanem hosszabb időtartamra számíthat. Ellenben nyilvánvaló a szóba hozott ipartelepek végleges átruházásának a közgazdaságra nézve az a nagy előnye, hogy a földbirtokos az iparilag hasznosítható ásványtelepeket illő áron eladhatja, anélkül, hogy a gazdaságilag jövedelmező földfelületet is eladná és hogy az ipari vállalkozó a telepet tulajdonnául szerzheti meg, minélfogva abba sokkal inkább hajlandó költségesebb befektetést tenni — mely befektetés elvégre az ipar nagyobb fokú fejlődésére vezet.

Minden esetre figyelmet érdemel, hogy az ipari vállalkozó a legritkábban van oly helyzetben, hogy a telepeket és rétegeket fedő összes földbirtokot megvásárolhassa és hogy arra nincs is szükség, mikép a föld termőfelületét a gazdasági művelés alól elvonja, miután a telep kihasználása, illetőleg az ipar által szükségelt kizsedés tárnák és aknák által is oszkozítható; anélkül, hogy a felszínén levő termőréteg gazdasági használata csökkentetné. Azonban — mint már említettem — úgy áll a dolog, hogy a jogszabályaink értelmében ezidőszent a kő, az agyag, a homok és a turfa stb. telepek tulajdonosa a földbirtok tulajdonától el nem választható, minélfogva ezen ipartelepek kiaknázásának, kihasználásának joga örökre nem is ruházható át és hogy minélfogva csakis a kiaknázás és kihasználás szolgálmi ruházható át a vállalkozóra, mely szolgalmat pedig még esetleges telekkönyvi bekebelezés dacára is a jogi hatályt illetőleg illuzorius marad. Illuzorius pedig azért, mert az ily szolgálmaknak — mint kötelmi jogviszonyból eredőknek és mint bizonyos személy részére engedetteknek oly jellegük van, mint a személyes szolgálmaknak, minélfogva azok átruházatlanok és így semmikép sem felelnek meg a nagyobb ipari vállalkozás érdekeinek, mivelhogy tartalmuk is a legtöbb esetben bizonytalan.*

Óriási aknarobbantás a badacsonytomaji bazaltbányában.

Irta: *Csermák Sándor*, robbantó-technikus.

A *Bánya* egy régebbi számában röviden hirt adott már arról a ritka, nagyméretű robbantásról, amelyet július hó 5 én 8056 5 kilogramm robbantóanyaggal hajtottam végre a badacsonyi bazaltbányában. Miután az ilyen robbantás ritka nagy méreténél és annak gazdasági eredményénél fogva a szakkörök meleg érdeklődését váltja ki, azt hiszem, hogy annak rövid leírásával hasznos szolgálatot teljesítek mindazoknak, akik a robbantótechnikával bármilyen irányu vonatkozásban állanak.

A 8056 5 kgr. robbantóanyag $\frac{1}{3}$ -a dinamit II, $\frac{2}{3}$ a pedig astralit volt.

Az astralitot a pozsonyi gyárban állítják elő és hivatalosan a „veszély nélkül kezelhető” robbantóanyagok közé sorolhatik.

Az astralit bevált, mert dacára a nedves tároknak és hogy 3, illetve 4 napig nedves helyen volt befalazva, a detonáció rendes volt, a robbantás pedig teljes.

Az előmunkálatokat tervezetem alapján *Strasser Béla* ur, a badacsonyi bazaltbányák üzemvezető-igazgatója vezette és a következőkből állottak:

* Az ily szolgálmak a jogosult fél halálával megszűnnek, ha azonban jogi személy részére engedtetnek, úgy a szolgalmat addig, míg a jogi személy létezik, fennállónak tekintendő. Ha a szolgalmat tartama meghatározva nincs, úgy annak megszüntetését a földbirtokos bármikor követelheti stb.

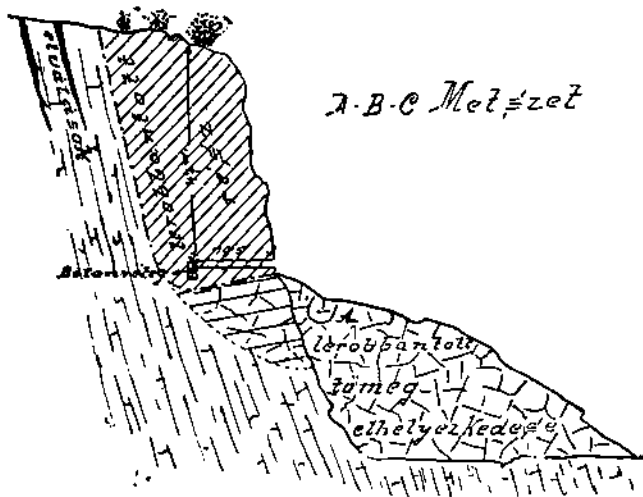
A kőbányának ezen része kb. 400 m. hosszú és a falmagasság cca 95 m. volt.

A fal felső szélétől lefelé 47 m.-re telepített az I-es sz. tárna, mely minden 5–7 méterben törve, 0,8×1,2 m. szelvényben hajtatott, 23,9 m. hosszánál 18,9 m.-es előfokot* eredményezett.

A tárna végén egy 2 m. mély aknácska mélyített 1,8×1,8 m. szelvényel.

Hogy a kivájtási költség a minimumra redukálódjék, a robbantó anyagot az aknába nem az eredeti ládákból, hanem az eredeti dobozokban helyeztem el.

Az I. sz. tárna aknaját, az előfokot és az együtthatót tekintetbe véve, 4412,5 kgr. robbantóanyaggal raktam be.

Az I. sz. tárnától jobbra, 33 m. szintes távolságban telepítettem a II. sz. tárnát és abból hasonló viszonyok között az aknácskát, csak hogy ez a terepviszonyoknak megfelelőleg 25 m. tényleges hosszánál 19,5 m. előfokot eredményezett, de mivel itt a falmagasság kevesebb, illetve 28 m.-rel feljebb egy 12 m.-es padka volt, csak 3652,5 kgr. robbantóanyaggal látattott el.

Az izzógyújtók vezetékdórtjai 10 m. hosszúak voltak azért, nehogy azok kötése a cementhabarcsba rakott falba essenek s így nedvesség által rövidzárlatot eredményezzenek, bár az egész vezetékek lécekből összeszegelt facsövekbe voltak elhelyezve.

Amikor a robbantóanyagok elborakását végeztem, kátránylemezzel takartattam be; arra egy 30 cm. vastag betonréteget öntöttem, amelyre 7 m. hosszúig a folyékony cementhabarcsba fektetett terméskő falazat következett. Azonkívül a tárnáknak szabadon maradt része száraz terméskőfallal rakatott be; 2–2 izzógyújtó vezetékét tartaléknak szabadon hagytam.

Miután ezekkel a munkákkal 4-én délután végeztem, 5-én délelőtt újból megvizsgáltam a tárna vezetőit a száj előtt és a két tárna vezetőit egymással fővezetékekkel kötöttem össze s mivel ekkor 43 Ohm ellenállást konstataáltam, mindent rendben találtam.

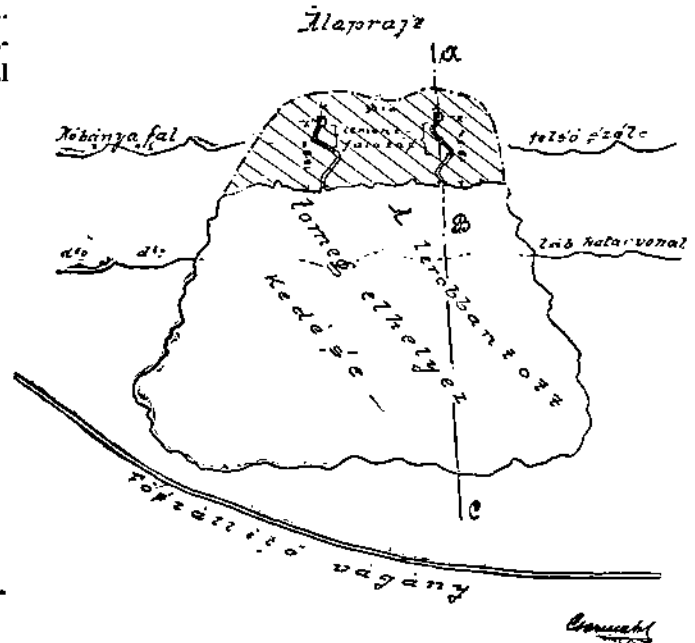
Ezen nemcsak látványos, de tanulságos és ritka alkalmat felhasználva, a robbantás megtekintésére megjelentek *Tószeghi Freund udv. tan.* vendégei képpen a keresk. minisztr. részéről *Tószeghi Imre* kíséretében: *Hartig Sándor* min. tan., *Szántó Albert* min. tan., *Pum József* és *Petracsek Ferenc* műsz. főtanácsos,

* Az előfok mindig a legrövidebb ellenállási távolság.

Breznay Géza főmérnök. Jelen voltak még: *Kosenagel István* déli vasúti főmérnök, *Graner Albert* jószágkormányzó és *Hartig Tibor* urak.

A politikai hatóság részéről jelen volt *Karácsonyi Kálmán* tapolcai főszolgabíró, ki az elővigyázati rendszabályok ellenőrzését teljesítette.

Miután az ilyen nagyobb robbantásoknál maga a robbantás és az azzal járó külsőségek is érdekesek, nem lesz érdektelen, ha a robbantást az események egymásutánjának felsorolásával mutatom be.

Miután a robbantásokhoz érkezett vendégek az 500 m. sugárban megállapított biztonsági körön kívül elhelyezkedtek, magam a főszolgabíró urral és hozánk önként csatlakozott *Breznay* főmérnök urral elindultunk az utolsó szemle utra s miután mindent rendben találtunk s a kürttel ellátott öröket a helyükön tudtuk, a velem jött két ur is távozott, magam pedig két felvigyázóval és egy lőmesterrel a helyszínen maradtam.

Miután a főkábel a vezetékekhez kapcsoltuk és azt a légvonalban 120 m. távolságban fekvő irodáig, ahonnan a gyújtás eszközlendő volt, kihuzattam, lőmesterem elgyújtotta a két jelző lövést. Ezek elhangzása után az örök kürtjelzéssel adták tudtomra, hogy a lezárt terület szabad.

Ezután következett az aknák gyújtását jelző három lövés, amely után körülbelül 3 percre működésbe hoztam a Tirmann-féle elektr. dynamó gyújtógépet.

Ebben a pillanatban tompa moraj kíséretében az egész lezárt területen megrengett a föld, a kőbánya fala felemelkedett, meghasadt, ekkor előtört a füst és a gáz, a felemelkedett tömeg visszaesett s félelmetes robajjal, recsegéssel megindult lefelé.

Egy pillanat és az egész kőbánya udvara tele volt átláthatatlan füst-, gáz- és porfelhővel. A meglazult kőzet lehullása néhány percig tartott s amikor kissé megnyugodott, elsütöttem az öt lövést, melylyel jeleztük, hogy „szabad a kőbánya.”

Egy darabka kő sem repült el, hanem az egész tömeg csuszva omlott alá és az általam a helyszínrájban már előre berajzolt helyen és módon helyezkedett el, aminek *Strasser* igazgató örült a legjobban,

mert az annyira féltett fővágánya sértetlenül és szabadon maradt.

E robbantás eredményeképpen meghatároztuk, hogy minimálisan 100.000 m³ anyagot nyertünk. Az utánhullások még tovább tartottak és számítottuk arra, hogy összesen 150.000 m³ anyagot fognak a tulajdonosok nyerni.

Az összes kiadás erre a robbantásra 16.000 korona volt.

Az elért eredmények bizonyítékai annak, hogy megfelelő kőzetnél és ha egyszerre nagyobb tömegtermelésre vagyunk utalva, az óriási aknák robbantása szakszerű vezetés mellett nagy előnyt nyújtanak.

Megjegyzem még, hogy kevésbé repedésszerű kőzetben, mint itt, az aknarobbanás még szembeötlőbb előnyöket nyújt.

HAZAI HIREK.

Előfizetési felhívás.

Felkérjük azon tisztelt előfizetőinket, kiknek előfizetése e hó végével lejár, hogy b. előfizetésüket meghosszabbítani szíveskedjenek, nehogy a lap szétküldésében fennakadás történjék.

Kinevezés. A m. kir. pénzügyminiszter *Surján* Kálmán bányagazgatásügyi főpénztári ellenőrt a VIII. fizetési osztályba bányagazgatásügyi főpénztárossá nevezte ki.

Esküvő. *Vécsey* Antal tatabányai bányamérnök folyó hó 4-én tartotta esküvőjét *Csorba* Jolánnal, özv. *Csorba* Károlyné leányával, Selmecbányán.

Névmagyarosítás. *Woditska* István m. kir. bányatanácsos, a selmecbányai kohó főnöke, család nevét, belügyminiszteri engedéllyel, „*Csermely*“-re magyarosította.

Vécsey István †. Olyan ember, akiről azt szokták mondani: „Derék ember“. Jóakaratu, mindenkinek jót kívánó, életfogytig a szorgos munka fáradalmat nem ismerő katonája. 66 évet élt s ezalatt sok jóbarátot szerzett s a mi ritkaság az életben, ellenséget egyet se. Postatitkár volt, de bányászörökkel érintkezésbe jutva, Mármarosban, mely vármegyének törvényhatósági bizottsági tagja volt, különös előszeretettel „bányászodott“ elméletben s ez a szeretete vitte *A Bánya* című lapunk megalapítására. Ő sajnálta leginkább, hogy nem találta meg a milieut, a megfelelő embereket a lap szellemi és anyagi kormányzására, úgy hogy akkor bizony nagyon gyászos bukásnak nézett elébe *A Bánya*. Végleg megvált hát a bukás előtt tőle s dicséretére mondjuk, hogy mikor szép anyagi áldozatokkal új kezekbe, a mai kezekbe került, igazán tiszta szívből örült sikereinek, felvirágzásának. Semmi irigység, semmi rosszmájúság nem volt benne soha; belátta, hogy társai, kik vele egyidejűleg mind egyszerre váltak meg e laptól, nem voltak alkalmasak egy ily erkölcsileg magas nivóju orgánum irányítására. Ilyen tiszta lélek volt *Vécsey* István, kinek omléke előtt kegyelettel adózunk.

Az urikány-zsilvölgyi köszénbánya részvénytársaság *Balasin* Viktor lupényi főmérnökét bízta meg a brunbergi üzem vezetésével. *Balasin* főmérnök bányamérnöki

karunk egyik legképzettebb tagja, aki már eddig is több fontos ujtással járult hozzá az üzem tökéletesítéséhez. Nemrég feltűnést keltett a szakkörökben egy új rendszerű réselőgéppel, amely tökéletesebb minden eddiginél.

A földgáz. A Kissármás—Torda 52 km., Torda—Marosujvár 14 km. földgázvezeték befejezéséhez közöledik. Tordáig a csövek le vannak rakva. A vezeték építését a Káldor—Beckstein—Becsey-cég vállalta. A 250 mm. átmérőjű, 12—14 m. hosszú acélcöveket a Zolyombrézói vasgyár szállította. A vezeték Kissármástól kiindulólág Báld, Mezőszentjakab, Mezőcsán, Aranyosegerbég, Aranyosgyéres, Aranyospulyán, Keresztes községeken át jut Tordára, a Magyar Solvay művek új vegyi gyárába, mely üzemét e hóban kezdte meg. A gyár naponta 70.000 m³ gázt használ el kazánfűtésre. A vezeték szállítóképessége napi 300.000 m³, melyből 80.000 m³ egy új cementgyár fog felhasználni, 33.000 m³ a tordai földgáz r.-t. részére engedélyeztetett, amelyből az aranyosgyéresi agyagipar 3.000 m³, a tordai gipszgyár 5.000 m³, Mendul sörfőző r.-t. 4.000 m³, Torda város villamos műve 1.000 m³, M. Lazár Simon gazdasága 3.000 m³ foglalt le s 19.700 m³ a város fűtési berendezése s esetleg új iparvállalatok részére még felhasználható, 5.000 m³ gázt a pénzügyminisztérium a tordai sóbánya üzemére tartott fenn magának.

A főváros anyagvizsgáló állomása. Budapest székesfőváros a IX. kerületben Soroksári ut 31. szám alatt anyagvizsgáló állomást létesített, amely különböző burkolókövek, mészkő, trachit, gránit, bazalt stb., építőanyagok mint például gipsz, cement, téglák, műkövek, anyag és betoncsövek, szilárdsági, fagyasztási és fizikai vizsgálatával fog foglalkozni. A kísérleti állomás berendezésével és felszerelésével már elkészültek és a laboratórium október 1-én megkezdte működését. A laboratórium felszerelése különböző nyomógépekből, csövek vizsgálására szolgáló gépekből, fagyasztóberendezésből, cementanyagok vizsgálatára szolgáló gépekből és eszközökből és kővágó és esziszóberendezésből áll. A tanács a kísérleti állomás működésére nézve úgy intézkedett, hogy minden szállításhoz és építéshez a vállalkozó által szállított anyagokat a kísérleti állomás megvizsgálja és ellenőrizzé és a vizsgálat eredményéről az érdekelteket hivatalosan értesítse. A vállalkozók a vizsgálatokért egyelőre semminemű díjat nem fizetnek, azonban kötelesek a szükséges anyagokat díj- és illetékmentesen a kísérleti állomáshoz (IX., Soroksári-ut 31) szállítani. Nagyobb munkálatoknál az összes anyagokra nézve előzetes vizsgálatok végzendők és oly vállalkozó, aki meg nem felelő anyagokkal pályázik, a munkálatokból a limino kizárandó. A kísérleti állomás a legközelebbi jövőben a többi építő és üzemanyagok (aszfalt, olajok, papír, szén stb.) vizsgálatára is ki fog terjeszkedni. Jelenleg a laboratórium teendőket Szívós Gyula műszaki tanácsos és Fenyő Andor mérnök látják el a szükséges segédszemélyzet közreműködésével.

A D. G. H. T. üszögi nagy villamostelep építkezésével kapcsolatban elhatározta, hogy az Üszög-pécsbányatelepi és Üszög-szabolcsbányatelepi szakaszból egy új elágazást vezet a Schroll aknáig. A vasutak közigazgatási bejárását a múlt héten tartották meg Országgh Elemér dr. kereskedelmi miniszteri titkár ve-

zetésével, aki az építési engedélyt nyomban a köz igazgatási bejárás befejezése után megadta. Magyarországon ez lesz a második ilyen zsánerű villamosüzemű iparvasút.

Bányatársulások. A Cebei Szt. György bányatársulat részére f. évi október hó 20-án délelőtt 10 órára, — az Affinis Szt. Háromság Rákossy bányatársulat részére október hó 27-én délelőtt 10 órára az abrudbányai kir. bányabiztoság hivatalos helyiségében társgyűlést fognak tartani.

A tiszolci m. kir. vasgyár átalakítási munkálatai teljesen befejeződtek. A gyár vezetősége tudvalevőleg még tavaly elhatározta, hogy két régi kohója közül az egyiket modern, kokszos nagyolvasztóvá építi át. A nagyszabású tervek kivitele nagy nehézségekbe ütközött, mert a konstruktőröknek a kedvezőtlen, rendkívül szűk helyviszonyok miatt különleges konstrukciókat kellett tervezniük. Komplikálta a helyzetet az is, hogy a kohó szintje 12 méterrel mélyebben fekszik a közeli vasuti állomás szintjénél. A nehéz műszaki viszonyok dacára *Laufer* József budapesti gépgyára meglepő ügyességgel oldotta meg a komplikált földadatot. Egyetlen sodronykötélpályával és egyetlen ferde felvonóval sikerült a kohó összes szállításait és anyagemeléseit elvégeztetni, ami nem könnyű feladat volt, ha elgondoljuk, hogy a napi forgalom azon a szűk területen 25—30 waggon. A *Laufer* gyár ezt úgy oldotta meg, hogy a kohót és vasuti állomást sodronykötélpályával kötötte össze olyképpen, hogy ez a pálya a vasutról koksztot és vasércet szállít a kohóba és visszafelé nyersvasat a vasuti állomáshoz. A kész nyersvasat a ferde felvonó emeli fel a kötélpálya magasságára, ugyanez a felvonó emeli a granulált salakot is a kohón keresztül a sodronykötélpályához és ugyanez a ferde emelő szállítja fel a kohó nyílásához a mészkövet. Az új kohó üzomben van és ma már mintegy hat waggon nyersvasat szállít. A vasércet a szirkvas-hogyi bányából nyerik, a mészkövet pedig a közeli kinstári bányából.

Ausztria és Magyarország bányáinak értéke. A nemzetközi statisztikai intézet bécsi kongresszusán terjesztette elő *Fellner Frigyes dr.*, a Magyar Agrár- és Járadekbank igazgatója nagyszabású tanulmányát Ausztria és Magyarország nemzeti vagyónáról. Tanulmányában külön-külön összefoglalva mutatja ki Ausztria és Magyarország ingatlanokban, közlekedési eszközökben és ingóknban fekvő vagyonát, hozzáadva a külfölddel szemben fennálló tőkeköveteléseket és levonva a külföldi tőketartozásokat. A terjedelmes tanulmány kiterjeszkedik a bányászatra is; eszerint a bányászat és kohászat nyers hozadéka az 1907—1911. évek átlagában Magyarországon 147,694.603 K és Ausztriában 489,841.472 K volt. Negyven százaléknyi nyereséget és 4 százalékos kamatozást tételőzve fel, a következő tőkeértékeket nyújtjuk: Magyarország részére 2.223,185.592 50 és Ausztria részére 5,629.888.920 00 K. Ausztria és Magyarország bányái és kohói tehát 7.853,074.512-50 koronányi értéket képviselnek.

A lanya vaspiac. Az acélárugyarak szövetsége múlt héten tartotta meg Berlinben közgyűlését. Az előterjesztett jelentés szerint kevés remény van arra, hogy az üzlet hamarosan megéledjen. Vásárlók hiányában a piac még most is nagyon csendes. Ilyen körülmények között az utolsó évnegyedre az eladási árakat tonnánként öt márkával leszállították. Formában a rossz építkezési viszonyok miatt továbbra is tartózkodó az irányzat, de ősze javulás várható. A forma vas árát a belföldi forgalomban az eddigi feltételek fenntartása mellett szintén öt márkával mérsékeltek tonnánként. A balkáni üzlet lassan élénkülni kezd, de egyelőre és még hosszú ideig nem lehet szó bőségsőbb eladásokról a Balkán számára.

Felhívjuk olvasóink figyelmét a Heinsolmann-féle rázócsuszákra, amelyek bevezetésével a kiváló gyártmányairól ismert *Stephan, Fröhlich és Klüpfel scharley cég* foglalkozik. A részletes adatok és leírások a cég mellékelt prospektusán találhatók.

A Wolf-féle villamos bányalámpák nagy gyakorlati előnyei lehetővé tették, hogy a bányalámpák rövid idő alatt általánosan elterjedjenek. A könnyen kezelhető, erős fényerejű, olcsó és könnyű lámpákat Magyarországon és Ausztriában a *Dynamit Nobel Részvénytársaság* pozsonyi cég hozza forgalomba. A lámpák a mai lapunkhoz csatolt mellékleten vannak részletesen ismertetve.

Baleset. Pécsbányatelepen *Dörgő József* csülér saját vigyázatlansága következtében súlyosan megsebesült. *Dörgő* kíváncsiságból a tárnabejárathoz nézett, épp akkor indult meg a szállítókas, melynek jelzését *Dörgő* nem hallotta. A kas elkapta a munkás fejét és magával rántotta. Zuzott sebével kórházba szállították.

Árjegyzéke a besztorecbányai m. kir. rézpörölyhivatal kovácsolt és hencretelt rézgyártmányainak. Érvényes 1913. évi szeptember 11-től. Mosó- és pálinkakatlanok, mosótál, süvögek és ezekhez hasonló mélyített gyártmányok: 400 mm-ig 100 kgr. 258 korona, 400—800 mm-ig 100 kgr. 252 korona, 800—1100 mm-ig 100 kgr. 282 korona, 1100—1200 mm-ig 100 kgr. 292 korona, 1200—1300 mm-ig 100 kgr. 312 korona. Takaréktűzhelyüst 100 kgr. 268 korona. Kacsula 9—12 mm-ig 100 kgr. 245 korona, 13—28 mm-ig 100 kgr. 235 korona. Kazánfenék 100 kgr. 240 korona. Rudrész négyzetlet 100 kgr. 232 korona. Óscaréz 100 kgr. 156 korona. Árjegedmény. Árak helyt Besztorecbánya vasuti állomás. 50 kg-ot meghaladó rendelés esetén az árak a vevő fél vasuti állomására bérmentve szállíthatnak.

Bányászati találmányok. Legutóbb az alábbi bányászati találmányokat jelentették be szabadalmi hivatalunknál 60.939. lajstromszám. *Blasim Victor* okl. vales bányamérnök Lupényben. Réselőgépj. — 61.090. lajstromszám. *Dekker-Nicolas Henri Marie* magánzó Párisban. Eljárás és berendezés kénes oxidtartalmú, szénsavas és más ércok kezelésére. — 61.091. lajstromszám. *Dellwik-Fleischer Wassergas-Gesellschaft* m. b. H. cég M/m. Frankfurtban. Eljárás nemes acél előállítására. — 60.970. lajstromszám. *Friedr. Krupp Aktiengesellschaft* cég Essenben. Vasszárkó vízépítéshez. 60.988. lajstromszám. *Richter Pál* kőfaragó Chemnitz-Helmstedorfban. Működő, terrazzo, márvány stb. nedves csiszolására szolgáló gép. — 60.961. lajstromszám. *Hippe Ernő Eberhard* szobrász Kopenhágóban. Eljárás mesterséges kövek előállítására. — 60.980. lajstromszám. *Poldikülte Tiegelgusstahlfabrik* cég Wienben. Acél lövőfegyverek készítésére. — 60.964. lajstromszám. *Heurich Alfred* mérnök Charlottenburgban. Eljárás gázüzemű aknás kemencék fűtésére és hozzávaló kemence. — 61.294. lajstromszám. *Gesellschaft für elektro-technische Industrie mit beschränkter Haftung* cég Berlinben. Berendezés csővarratok zárására elektromos ellenálláshozesztés útján. — 61.163. lajstromszám. *Renner Gáspár és Flui* vállalkozó párkányi cég, mint Bermig

KRAYÉR FÉLE

ROZSDAVÉDŐ

HIDFESTÉK.

KRAYÉR E. és TÁRSASÁG
 CSÁSZ. ÉS KER. UDVARI SZÁLLÍTÓK
 FESTÉK-KEMENCE-LAKK-GYÁR
 BUDAPEST (KRAYÉR FESTÉKHIDVÁR)

VI., Váci-ut. 31.

Gottbard gyáros S/m. hallei lakos jogutódja: Ujitások építőlemezok előállítására szolgáló berendezéseken. — 61133. Lajstromszám. *Welcke Johann Martin* főmérnök Duisburgban. Hlongermű egymás mögött fekvő két hengeresoporttal.

Cégjegyzési hírek. *Magyar Trachitművek r.-t.*, Miskolc. Ezen részvénytársaság 1913. évi július hó 12-én keletkezett. A vállalat tárgya: trachitkő termelése, zuzása, értékesítése és azzal kapcsolatos minden néven nevezendő üzem folytatása. Alaptőkéje 100.000 korona, mely 1000 darab 100 koronáról és névre szóló részvényre oszlik. Az igazgatóság legalább 6 és legfeljebb 11 tagból áll. Az alapítók által kinevezett első igazgatóság tagjai: dr. Tarnay Gyula, dr. Kormos Géza, Neumann Adolf, Neumann D. Sándor, Weiskopf Adolf és dr. Virág Rezső miskolci lakosok. — *Duna-Almási Kőipar r.-t.*, Budapest. A vállalat 1913. évi június hó 12-én alakult. A vállalat tárgya: a dr. Barcza Ernő, Barcza Sándor, Barcza Miklós és Barcza Gyula, valamint özvegy Barcza Adolfné által folytatott Duna-Almási Kőiparvállalat megszerzése, folytatása és az építőszakmába vágó ipartelepek létesítése, ugyanezekben részvétel és az építőszakmába vágó cikkekkkel kereskedés, végül az építőszakmába vágó munkák elvállalása. Tartama: 50 év. Alaptőkéje: 100.000 korona, mely 250 darab, egyenként 400 korona névértékű, bemutatásra szóló részvényre oszlik — *Kő- és kaviczbánya részvénytársaság*, Budapest. Dr. Sándor Jakab, Lakos Mór, Fonyó Kornél és dr. Gosztonyi Armin igazgató-ági tagoknak ebbeli minőségük és cégjegyzési jogosultságuk bejegyeztetett. — *A Prometheus Bánya- és Ipar-Részvénytársaság*, Budapest. Blum Brunó igazgatósági tag családi nevének „Balogh”-ra történt átváltoztatása és ennek folytán újabb cégálírása, bejegyeztetett. — *Általános Magnesit r.-t.*, Budapest. Radnay Károly igazgatósági tag cégjegyzési jogosultsága bejegyeztetett.

Pályázat. A selmecbányai m. kir. bányai igazgatóság alá tartozó bányakerületi főpénztárnál kinevezés folytán üresedésbe jött főpénztári ellenőri, esetleg üresedésbe jövő pénztárfelügyelő állásra a m. kir. pénzügy-minisztérium folyó évi szeptember hó 5-én költ 85262. számú rendelete alapján pályázatot hirdet.

✂ KÜLFÖLDI HIREK. ✂

A széntermelés és szénfogyasztás.

A szénfogyasztás hatalmas arányokban növekszik évről évre s a fogyasztás e növekedése lehetetlenné tesz minden preventív számítást a szénkészlet tartósságára nézve. Ma a szénfogyasztás már elérte az évi 1200 millió tonnát s a horribilis mennyiséget főleg három állam: Anglia, Németország és az Egyesült-Államok szállítják. Ez utóbbi a széntermelés terén első helyen áll, amennyiben az említett 1200 millió tonnából, amit a világ fogyaszt, az Egyesült-Államok 500 millió tonnát termelnek. 1890-ben az Unió széntermelése a számnak negyed részét, 1896-ban alig felét haladta meg. Hasonlóak a viszonyok Angliában, ahonnan 1890-ben 170 millió tonna szénterült piacra, amivel szemben az utolsó évben 276 millió tonna volt a termelés. Németországban ahol 1890-ben 64 millió tonnát termeltek, az utolsó évtized alatt a termelés

mogháromszorozódott, amennyiben tavaly 170 millió tonnát termeltek. A fentiek szerint tehát a három főtermelő állam: Anglia, az Egyesült Államok és Németország, a múlt évben 946 millió tonnát termeltek és így a többi széntermelő államra: Ausztriára, Magyarországra, Franciaországra, Belgiumra, Oroszországra, Japánra, Kanadára, Indiára és Ausztráliára csak 250 millió tonna oszik, vagyis valamivel kevesebb, mint Anglia évi termelése.

A termelés tömegének megfelelően az Egyesült-Államok szene a legolcsóbb (7-8), azután következik Anglia (10-2), majd Németország (12-2); aránylag drága a belga (15) és különösen a francia (15-5) szén.

A termelési viszonyoktól alaposan elütő arányokat mutat az egyes államok szénkiviteli statisztikája. E téren Anglia 87 millió tonnájával az első helyre kerül, utána Németország 24 millióval s csak azután következnek az Egyesült-Államok 17 millió tonnyal és ezt követi Japán 5 millió tonnával. Legerősebb importja — 19 millió tonna — Franciaországnak van; Ausztria-Magyarország 10 és fél milliót, Olaszország 9 milliót importál. Olaszország tudvalóvóleg igen szegény szénben s így mindent olkővet, hogy a vízi energiákat minél gazdaságosabban kihasználja, ennek dacára azonban a szénbehozatala az utolsó évtizedben megkétszereződött. Igen jellemző ez az olasz ipar hatalmas fejlődésére.

Am a kiviteli és behozatali statisztikája egymagában még nem nyújt tiszta képet valamely állam saját szénfogyasztásáról. Vannak azonban erre vonatkozólag is adataink. Első helyen áll az Egyesült-Államok fogyasztása, az utolsó évben 425 millió tonna (1901-ben 279 millió), Anglia fogyasztása 185 millió tonna volt (1901-ben 166 millió). Hatalmas arányokban növekedett Németország fogyasztása, amely 1912-ben már 135 millió tonnára rugott.

Ausztria Magyarországnak a fogyasztás az 1901-iki 18 millió tonnáról 27 millió tonnára emelkedett. A fogyasztás csökkenése csak Oroszországban ézelhető, ahol az utolsó év fogyasztása az előző évivel szemben 1 millió tonnával csökkent. A szénfogyasztás aránytalan növekedése az oly államokban is szembetűnő, ahol a lakosság számának erős növekedéséhez viszonyítva, az évi szénfogyasztásnak is viszonylagosan emelkednie kell; így például Németországban a fejenkénti szénfogyasztás nemcsak megkétszereződött, hanem legutóbb még 30 százalékkal emelkedett. E száraz adatokból is kitűnik, hogy mily égetően fontos az ismeretlen széntelepek és a szénpótló anyagok felkutatása.

Az Alpisi Vasbányatársaság vezérigazgatójának lemondási híret Bécsből megcáfolták. Az Alpisi a hó végén ülést tart, amelyen az első évnegyed üzleti eredményét fogják publikálni.

Henckel-Donnersmarck herceg iparvállalatai. Egy berlini bankokból álló konzorcium megvette a Henckel-Donnersmarck herceg birtokában levő 1-8 millió márká értékű Bismarck-kohó vállalat részvényét. A konzorcium ugyanilyen értékű további részvénytételeket is szerzett a hercegtől. Pénzügyi körökben elterjedt hírek szerint Henckel-Donnersmarck herceg magas korára való tekintettel kiterjedt ipari érdekeltségének egy részén túl akar adni.

Szivattyukat és mérlegeket

gyárt mint különlegességet és legnagyobb rak-
tárt tart épület- és diaphragma-szivattyukban

Árjegyzék ingyen
és bérmentve

Garvenswerke Wien, II., Handelsquai 130

= BÁNYAMÉRŐ =

az összes e szakmába vágó dolgokban jártas, teljesen önálló erő, azonnali belépésre kerestetik. Német nyelv tudása megkívántatik.

Dobsinai Rézművek, Dobsina.

A bányafakereskedelem. Felső-Sziléziában az ipar és szénfogyasztás emelkedésének megfelelően élénk volt és a fűz árak is emelkedtek. A német cégek, melyek a bányafakereskedelemben részt vettek, ebből semmi előnyt nem szereztek, mivel a kötések több évre előre csináltak, minél fogva az áremelkedés előnyeiben nem részesülhettek. S amilyen élénk volt a bányafa kelendősége Felső-Sziléziában, a mansfeldi kerületben éppen olyan lanyha volt. Az enyhe tél és ennek folytán a házi fűtésre használt szén, csekély szükséglete folytán lényegesen korlátozta a szén kikapcsolását. Ehhez járult még a silány répatermés és a rövid cukorgyártási kampánv, úgy hogy egyes művek bányafaszükséglete rendkívül csökkent és a lekötött bányafák mennyiségéből körülbelül csak 70 százalékot vettek át, miáltal a kereskedelem kénytelen volt nagy mennyiségeket elraktározni.

Norvégia bányaipara. A Sulitjelma rézművek termelése a lefolyt évben nagyobb volt, mint valaha, amennyiben mintegy 150.000 tonna ércet termeltek. Birtavarben 1912-ben 282 tonna Bessemer rezet állítottak elő. Vasérc. Dunderlandsdalenben az üzem 1912-ben is szünetelt. Megkísérelték a vállalat rekonstrukcióját és német tőkepénzesek érdeklődésének felkeltését is, de eredmény nélkül. Salangenben 1912-ben 44.500 tonna vasércbrikettet termeltek, de decemberben beszüntették az üzemet s hatszáz munkást bocsátottak el. Norvégia legnagyobb vasércbányái a südvarongiak, amelyek 1912-ben 575.000 tonna nyersércet szállítottak, amely mennyiségéből 160.000 tonna brikettet állítottak elő. Az összkivitel 250.000 tonnát tett ki. *Ezüst és nikkelleérc.* A Kongsberg *ezüsttelep* 1912-ben 7036 kg. ezüstrudat 496.222 korona értékben és 1229 kg. egyéb ezüstöt

termelt 72.582 korona értékben, úgy, hogy az össztermelés értéke 568 804 koronára rugott, mely összeggel szemben az üzemköltségek 521.534 koronát tettek ki. Az „Evje” *nikkeltelep* a saját bányáiból 29.500 tonna ércet termelt s ehhez még 3000 tonnát hozott be Görögországból. E mennyiségből a társaság kristianssandi nikkelfinomítóiban 400 tonna nikkelfémet és 200 tonna rezet állítottak elő. A rangerikoi nikkelleércnél új nikkelletepet rendeznek be 400 tonna nikkelfém és 200 tonna réz előállítására.

DEUTSCHER BERICHT. INDUSTRIE UND VOLKSWIRTSCHAFT.

Das Rettungswesen in den Bergwerken.

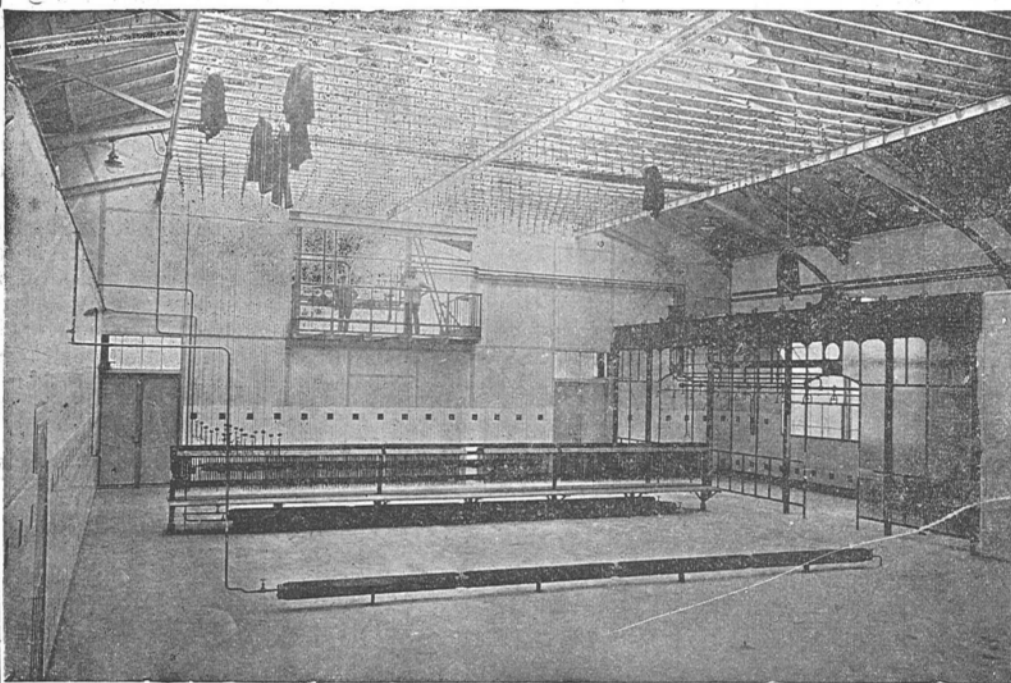
Budapest, den 18. Sept. 1913.

Von 9—13. September 1913 tagte in der Kaiserstadt Wien der II. Internationale Kongress für Rettungswesen und Unfallverhütung, wo auch die Fortschritte, die das Rettungswesen in den Bergwerken seit dem letzten Kongresse gemacht hat, eingehend besprochen sowie neue Anregungen gegeben wurden.

Das Rettungswesen in den Bergwerken stellt nur eine so speciell Art des Rettungswesens im Allgemeinen dar, wie der Bergbau im Vergleiche zu anderen Industrien einzigartig ist.

Einer der gefahrvollsten Berufe ist der des Bergmannes, der ständig den Tücken der Elemente ausgesetzt ist und mit ihnen schwer zu kämpfen hat. Über Tage giebt es viele Mittel und Wege, um drohende Gefahren aus dem Wege zu gehen oder sie mit den Hilfsmitteln der Technik zu bekämpfen. Tief im Innern, der Erde eingeschlossen, ist der

ALOIS FUCHS GESELLSCHAFT M. B. H. MÄHR. OSTRAU. Egészségtechnikai berendezések speciális gyára.

Fürdő- és mosdóberendezések, ruhafelvonók.

Árnyékszékék bányák, kohók és gyártelepek részére.

Laktanyák és hálótermek berendezése.

Robbanómentes telepek tűzveszélyes folyadékok számára.

Olajlecsapoló és raktározó berendezések.

Lámpaházi berendezések benzín- és karbidlámpák részére.

Központi fűtő, szellőztető és fertőtlenítő telepek.

Vízvezeték berendezések hideg és meleg víz részére.

Csővezetékek tulhevitett gőz, víz, gáz és savak számára.

Gőzmosóberendezések.

Kovácsoltvas ruhaszekrények, ágyak és bányászárnyékszékék.

◆◆◆ Tervek, ajánlatok és mérnöki látogatás díjtalan. ◆◆◆

Mensch aber meistens machtlos, wenn die Elemente, entfesselt, Tod und Verderben speien. Die Technik und Wissenschaft, die gerade über Tage in den letzten Dezennien so grosse Triumphe feiern und Probleme lösen, die an das märchenhafte grenzen, müssen hier halt machen vor der Allgewalt der Elemente und können nur mühsam einen Fortschritt für die Sicherheit des Bergmannes erringen. Es ist ja gegen früher schon vieles erreicht worden, leider aber verhindern oft die örtlichen Verhältnisse oder neue lauernde Gefahren die Anwendung der technischen Rettungsmittel und so werden die Grubentechniker, so lange Bergbau existiert, mit den Elementen schwer zu kämpfen haben.

Die Lösung der schwersten Aufgabe ist die Ermöglichung des Eindringens in die Grube nach einer schweren Explosion. Nur der kann sich von den verheerenden Wirkungen einer solchen Katastrophe einen Begriff machen, der sie selbst erlebt oder wenigstens die Opfer und die angerichtete Verwüstung an Ort und Stelle gesehen hat. Der nur kann beurteilen, welche schwere, Kraft, Mut und volle Selbstaufopferung erfordernde Aufgabe der Rettungsmannschaft harret, die in den Höllenherd eindringen muss. Man braucht nur die Aufzeichnungen über die schweren Bergwerksunglücke zu lesen, um zu erfahren, dass dabei mehr Retter ihr Leben eingebüsst haben als Lebende zu Tage gefördert wurden.

Und dennoch muss das Menschenmögliche geschehen, und der menschliche Geist darf nicht ruhen, um das Grubenrettungswesen, welches ja heute schon grosse Fortschritte gemacht hat, immer mehr zu vervollkommen.

Ein grosser Retter und Woltäter wird der sein, der das Problem löst, wie man die Kohlenstaubexplosionen auf ihren Herd lokalisieren kann. Aber auch damit wäre nicht in allen Fällen eine volle Sicherheit oder Rettungsmöglichkeit erreicht, da die Explosionen oft eine Verschüttung des Stollens nach sich ziehen, die die Rettung verzögert und so die Ursache des Todes der Eingeschlossenen wird. Indes, selbst auch dann, wenn das Eindringen sofort möglich ist, lauern neue Gefahren, die schon so mancher zu früh eingefahrener Rettungsmannschaft den Tod gebracht haben. Es sind die nachfolgenden Explosionen, deren Opfer z. B. voriges Jahr bei einem Grubenunglücke in England die gesamte Rettungsmannschaft sowie 3 Beamte der Behörde geworden sind.

Schon oft ist die Frage erörtert worden, warum man den Ventilator nicht zu Hilfe nimmt, um die giftigen Gase zu beseitigen. Dies scheint im ersten Augenblicke einleuchtend zu sein, doch ist diese Ansicht grundfalsch. Die durch den Ventilator erzeugte grössere Luftzufuhr entfacht das Feuer, vermehrt die Gase und vergrössert die Gefahr der Explosionen. Zudem würden dadurch die giftigen Gase sehr schnell in der ganzen Grube verteilt, während sie sich sonst langsamer ausbreiten. So ist es schon vorgekommen, dass einige Stellen in der Grube von den giftigen Gasen nicht erreicht wurden und die sich dorthin geflüchteten Bergleute gerettet werden konnten.

Dass überhaupt ein Eindringen in die mit Rauch und giftigen Gasen angefüllten Stollen möglich ist, verdanken wir den tüchtigen Erfindern und Konstrukteuren der bekannten Rettungsapparate, deren Vervoll-

kommung sehr gute Fortschritte macht. Vom technischen Standpunkte aus sind die mit Injektoren versehenen Apparate die vollkommensten, indes ist deren Instandhaltung so überaus kompliziert, dass meistens nicht die dafür erforderliche Mühe, Zeit und Sorgfalt aufgewendet wird. So kommt es vor, dass die an und für sich gut funktionierenden Apparate gerade im Momente der Gefahr versagen.

Die Anschaffung genügender Rettungsapparate, der Zugehöre und die Instandhaltung verursacht hohe Kosten, die kleinere Betriebe nicht leisten können.

Infolgedessen ist man in Deutschland, Oesterreich und England dazu übergegangen, Central-Rettungsstationen einzurichten, die mehrere Gruben zu bedienen haben. Auch hiermit ist diese Frage noch nicht zur Genüge gelöst, denn es besteht der Nachteil, dass die Retter doch zu spät kommen, wo das Leben der eingeschlossenen, durch eine Explosion überraschten Bergleute oft nur von Minuten abhängt.

Viele Rettungsaktionen versagen auch aus dem Grunde, dass die Mannschaften nicht genügend eingübt und mit der Handhabung der Apparate vertraut sind. Nicht ein jeder eignet sich dazu, denn erstens ist es keine Kleinigkeit, bepakt mit den nicht leichten Apparaten, unter ungünstigen Verhältnissen zu arbeiten und zweitens erfordert die richtige Einatmung des Sauerstoffes grosse und ständige Übung, um es länger in der Grube aushalten zu können. Selbst wenn die Rettungsmannschaft gut ausgebildet ist, versagen oft die Leute, denn es ist etwas ganz anderes, nach einer schweren Explosion in der Grube zu arbeiten als in dem Versuchstollen. Es ist hier wie bei der Feuerwehr. Selbst die am besten ausgebildete freiwillige Feuerwehr wird nie die Leistungen vollbringen können wie die Berufsfeuerwehr, die Tag für Tag im Training ist und in der häufigeren Bekämpfung des Feuers mehr praktische Erfahrungen sammelt.

In England hat das Gesetz eingegriffen und verfügt, dass in den Central-Rettungsstationen nur Berufsrettungsmannschaften den Dienst versehen dürfen,

die dauernd üben und auch durch die häufigere Inanspruchnahme mit den Gefahren besser vertraut werden. In Ungarn wird es bei den herrschenden Zuständen noch gute Weile haben, bis das veraltete Berggesetz revidiert und gesetzliche Verfügungen zum besseren Schutze der Bergleute getroffen werden. Aber auch ohne durch das Gesetz dazu gezwungen zu sein in haben sich unsere grossen Bergwerksgesellschaften ohne Ausnahme die technischen Neuerungen im Rettungswesen zu Nutzen gemacht und in Fürsorge für ihre Bergleute Rettungsstationen eingerichtet. Speziell der Rettungsbetrieb der Salgótarjáner Steinkohlen-Bergwerks-Aktiengesellschaft ist als muster-gültig zu bezeichnen und steht den Einrichtungen der grossen, modernen Bergwerke des Auslandes nicht nach. In einem geräumigen Vortragssaale versammeln sich die Rettungsmannschaften mehrere Male in der Woche, wo sie theoretisch unterrichtet werden. Auch praktische Uebungen werden so oft wie möglich unter Führung der Ingenieure, die dabei mit kompletten Dräger-Rettungsapparaten vorschriftsmässig ausgerüstet sind, gemacht, so dass im Falle der Gefahr die Beruhigung besteht, das Beste für die Rettung der Verunglückten getan zu haben. Denn, wie bereits erwähnt, Garantie für die vollständige Beherrschung der Situation können nur Berufs-Rettungsmannschaften bilden. Unsere Bergwerksgesellschaften werden es auch nicht versäumen, die Neuerungen und Vorschläge, die der Kongress gezeitigt hat, einzuführen, aber leider findet sich niemand, der bei uns eine Aktion einleitet, dass das Rettungswesen in den Bergwerken staatlich organisiert und vollständig unter die Aufsicht des Staates gestellt wird.

J. Pappert.

Das Volksvermögen Oesterreichs und Ungarns. Anlässlich der dieser Tage in Wien abgehaltenen Sitzung des Internationalen statistischen Institutes erstattete Dr. Friedrich Fellner, Direktor der Ungarische Agrar- und Rentenbank Aktiengesellschaft, Budapest sein Referat über das Volksvermögen Oesterreichs und Ungarns. Aus den äusserst interessanten und mit grossem Beifalle aufgenommenen Ausführungen veröffentlichen wir die statistischen Zalen des zweiten, unsere Leser interessierenden Abschnittes: *Berg- und Hüttenwerke.*

Der durchschnittliche jährliche Gesamtwert des Rohertrages der Berg- und Hüttenproduktion aus den Ergebnissen der Jahre 1907—1911 beträgt:

in Ungarn	K 147,694.603
in Oesterreich	K 489,841.472

Bei Annahme eines Reinertragnisses von 40% dieser Beträge und bei Kapitalisierung derselben zu 4% ergeben sich folgende *Kapitalwerte*:

für Ungarn	K 2.223,185.592·50
für Oesterreich	K 5.629,888.920·—

Die Berg- und Hüttenwerke Oesterreichs und Ungarns repräsentieren zusammen einen Wert von K 7.853,074.512·50.

In anbetracht der Ergiebigkeit der ungarischen Erz- und Kohlenbergwerke sowie des Umstandes, dass dieselben, mangels Kapital noch bei weitem nicht vollständig erschlossen sind, kann die Lebensdauer der Bergwerke in Ungarn als keine geringe betrachtet werden. Aus diesem Grunde ist hier eine verhältnismässig niedrige Kapitalisierungsquote in Ansatz gebracht worden.

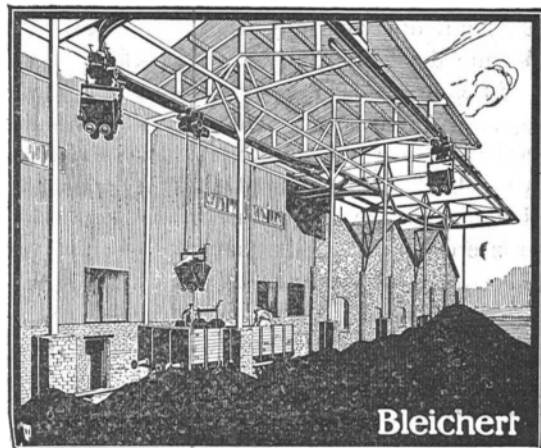
Die Oesterreichisch-Ungarische Staatseisenbahn-Gesellschaft in Serbien. Die schon lange zwischen der serbischen Regierung, der Staatseisenbahn-Gesellschaft und einer ausländischen Firma gepflogenen Unterhandlungen wegen Gründung einer Gesellschaft zwecks Ausbeutung der nordserbischen reichen Erzlager sind nunmehr durch die Gründung der „*Serbische Exploitations-Aktiengesellschaft*“ mit einem Kapitale von K 4 000.000 zum Abschlusse gekommen. Zum Präsidenten der Gesellschaft wurde Herr Hofrat *Albert Veith*, Generaldirektor der Oesterreichisch-Ungarischen Staatseisenbahn-Gesellschaft gewählt. Die Staatseisenbahn-Gesellschaft, die schon früher Verträge mit der serbischen Regierung und der *Société anonyme des mines de cuivre* abgeschlossen hatte, hat sich durch diese Gründung die in Nordserbien gelegenen reichen und qualitativ besonders wertvollen Eisenerzlager gesichert und dadurch ihre eigene, unzureichende Erzerzeugung auf viele Jahre hinaus ganz bedeutend vermehrt. Die Erze, die infolge ihrer hervorragenden Qualität ausgezeichnetes Material ergeben werden, gelangen in Resicza zur Aufarbeitung.

Neue Tätigkeit im ungarischen Goldbergbau. Unter Beteiligung der Gewerkschaft „*Alvina*“, Homburg, die ihre ungarischen Goldminen einbrachte, ist mit dem Sitze in Brüssel unter der Firma *Mines d'or Concordia de Magoura Toplicza A.-G.* (Kapital 1,500.000 Fres.) eine Gesellschaft gegründet worden, die den Goldbergbau in Ungarn in energischer Weise betreiben will.

Math. Salcher & Söhne wieni cég, mint a 37935. számú és „*Bevezető szerkezet sajtoló, verő, kaptacsoló gépek számára*“, továbbá 44394. számú és „*Eljárás és berendezés körülfont gyűrűk, főleg cérnagombok előállítására*“ című magyar szabadalmak tulajdonosa szabadalmainak gyakorlatbavétele céljából magyar gyárosokkal összekötötést keres. Hajlandó a szabadalmat teljesen eladni. esetleg azokra gyártási engedélyeket adni. Bővebb felvilágosítás nyerhető: *dr Wirkmann József Bérczi Róbert* hites szabadalmi ügyvivők irodájában Budapest, VII., Erzsébet-körút 27.

Ad. Bleichert & Co.

Leipzig - Wien - Berlin :: Sodronykötélpályák

Mod. szállító- és rakodó-berendezések. Képviseelő:
Overhoff Gyula, Budapest,
Eötvös-u. 48.
(942) 1111